

MEMÒRIA VIH/SIDA DE LES ILLES BALEARS

2011

Aquesta memòria recull informació sobre la situació epidemiològica, els programes i les activitats de prevenció, atenció sanitària i social i de coordinació i participació, relacionats amb el VIH, que es desenvolupen a les Illes Balears.

Elaboració

- Coordinació Autonòmica de la Sida. Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut, Família i Benestar Social

Fonts d'informació

- Ajuntament de Palma (Àrea de Benestar Social, Treball, Participació i Cultura, Sexconsulta)
- ALAS (Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears)
- Ben Amics (Associació de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals de les Illes Balears)
- Centre penitenciari
- Consell de la Joventut de les Illes Balears
- Conselleria de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Formentera
- Creu Roja
- Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut, Família i Benestar Social (Coordinació Autonòmica de la Sida, Pla d'Addiccions i Drogodependències, Servei d'Epidemiologia)
- Escola de Sida
- Servei de Salut (Gabinet Tècnic, Gerència d'Atenció Primària de Mallorca, serveis de salut laboral i unitats de medicina interna dels hospitals públics, Subdirecció del Medicament)
- IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials. Consell Insular de Mallorca)
- Metges del Món
- Servei de Promoció de la Salut. Departament de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Menorca
- PAS (Punt d'Assessorament en Salut: Direcció General de Cultura i Joventut, Institut Balear de la Joventut, Servei de Salut)
- Siloé

ÍNDEX

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA.....	4
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH	4
2. Registre de casos de sida	7
3. Estudi anònim no relacionat de la prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius	9
4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida.....	9
PREVENCIÓ	10
1. Detecció precoç del VIH	10
2. Prevenció en població general	11
3. Prevenció en adolescents i joves	14
4. Prevenció en la dona	10
5. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades	18
6. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes	19
7. Prevenció en persones que exerceixen la prostitució	21
8. Prevenció en població procedent d'altres països	22
9. Prevenció en l'àmbit penitenciari	22
10. Prevenció en personal sanitari	23
ATENCIÓ SANITÀRIA I SOCIAL	24
1. Atenció sanitària (Servei de Salut)	24
2. Atenció psicosocial	25
COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ	27
GLOSSARI DE SIGLES.....	32

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

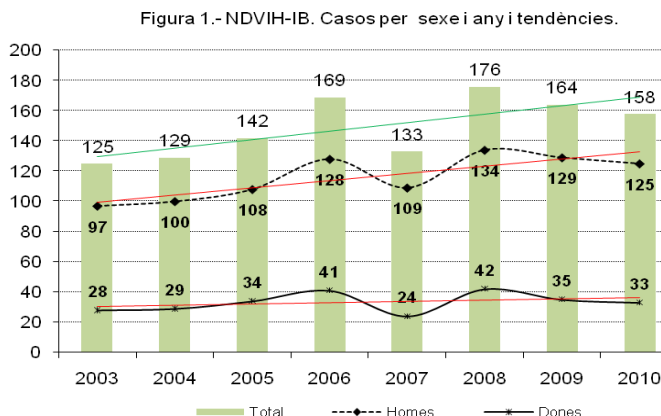
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH
2. Registre de casos de sida
3. Estudi anònim no relacionat de prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius
4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida en contacte amb el Sistema Nacional de Salut

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: 31 de desembre de 2011

El **nombre de casos acumulats** des de l'any 2003 (any d'inici del registre) és de 1.259; 988 casos (78 %) són homes i 271 casos (22 %) són dones; 1.064 corresponen a Mallorca, 45 a Menorca, 149 a Eivissa i 4 a Formentera.

L'any 2010 queda amb 158 nous diagnòstics, una dada lleugerament menor que la dels anys 2009 i 2008. La majoria dels casos del 2010 són de la categoria HTSX (heterosexual) o HSH (homes que mantenen relacions sexuals amb homes). El gràfic que representa els casos anuals des del 2003 dibuixa una tendència lleugerament ascendent pel que fa als globals dels casos i als nous diagnòstics a homes, mentre que, en dones, la línia és d'estabilitat clara i sempre amb incidències molt més baixes que en homes (figura 1).

Respecte a l'**edat**, destaca que el 38,8 % dels casos tenen entre 30 i 39 anys en el moment del diagnòstic del VIH i el 70 % tenen més de 30 anys.

Quant a la **distribució per categories de transmissió**, cal destacar que el primer grup en importància és el de la transmissió HTSX (482 casos; 38 %), seguit de la categoria HSH (398 casos; 32 %) i de les persones usuàries de drogues injectades (UDVP: 194 casos; 15 %). En definitiva, el 70 % dels casos s'associen a una transmissió sexual.

Per als homes, la categoria HSH suposa el 40 % dels casos; l'HTSX, el 29 % dels casos, i la d'UDVP, el 16 %. En les dones, la categoria HTSX representa el 71 %, i la d'UDVP, el 14 % (figures 2 i 3).

Figura 2. NDVIH-IB. Dades des de 2003.
Dones. N=246. Categoria de transmissió

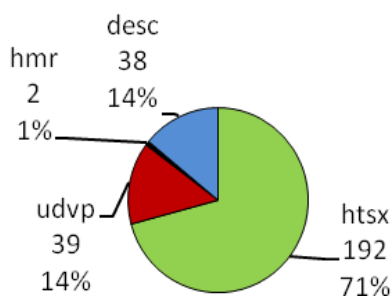
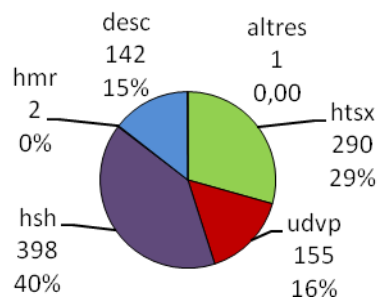
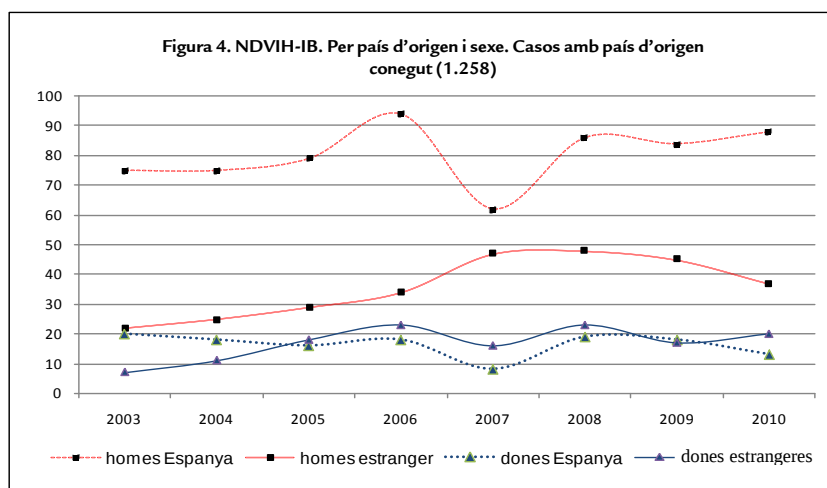

Figura 3. NDVIH-IB. Dades des de 2003.
Homes. N=246. Categoria de transmissió

Dels 1.258 casos amb **país d'origen** conegut, 446 (35,5 %) són d'origen estranger. La segona regió en importància, després d'Espanya, és Amèrica Llatina, amb 197 casos, seguida de l'Àfrica subsahariana, amb 128 casos. La categoria de transmissió dominant en aquestes dues regions és l'HTXS, sobretot a l'Àfrica subsahariana.

El percentatge anual de nous diagnòstics de VIH corresponent a persones estrangeres augmenta en els anys 2003-2007; a partir d'aquests anys, la tendència pareix que va a l'estabilització (figura 4).

Respecte al **retard en el diagnòstic**, considerant el diagnòstic tardà (DT) quan el protocol de notificació presenta 350 limfòcits CD4 o menys, en 1.186 casos (95 %) es coneix la xifra de CD4 en el moment del diagnòstic; d'aquests, el 56 % dels casos presenten un diagnòstic tardà. Les IR (infeccions recents) dominen —quasi un 60 %— en la categoria de transmissió HSH mentre que, en la resta de categories, HTSX i UDVP dominen els DT (figura 5).

La categoria HSH presenta un percentatge més alt d'infeccions recents (IR) que l'HTSX (60 % vs. 33 %). En els casos de l'Àfrica subsahariana, el 75 % són diagnòstics tardans (figura 6).

Figura 5. NDVIH-IB. DT i IR per categoria de transmissió

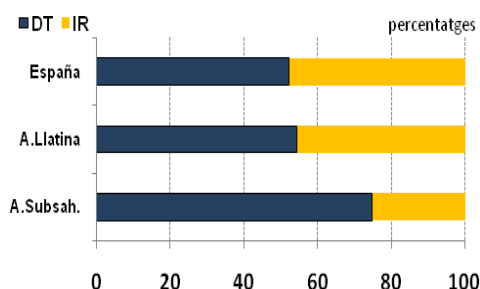
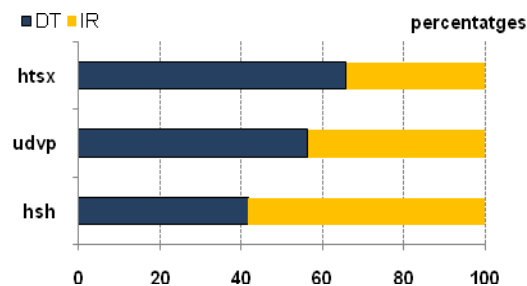

Figura 6. NDVIH-IB. DT i IR per regió. Acumulat des del 2003. Espanya (n=772); Amèrica Llatina (n=188); Àfrica subsahariana (n=115)

2. Registre de casos de sida

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: desembre de 2010

El **nombre de casos acumulats** a les Illes Balears des de l'any 1983 s'ha situat en 2.500. Per **illes**, Mallorca acumula 2.035 casos, mentre que les Pitiüses n'acumulen 324, i Menorca, 120. No s'ha pogut assignar illa de residència als 21 casos que resten.

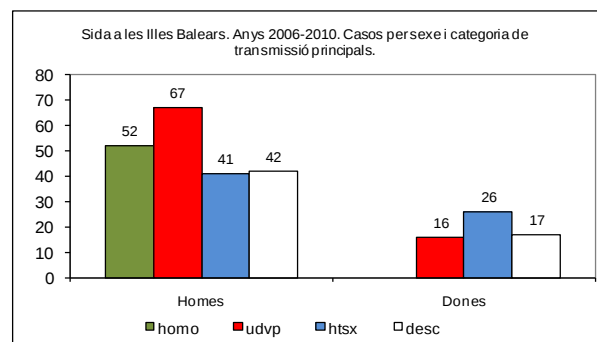
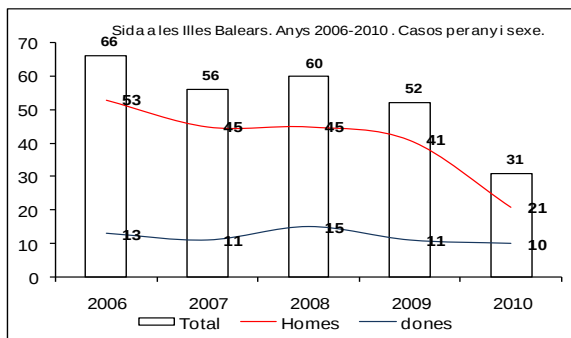
En els anys 2010 i 2011, i encara que les xifres poden canviar en properes actualitzacions (especialment les del 2011), per primera vegada des de l'any 1987 es baixa dels 50 casos en un any. La taxa de l'any 2010 és de 28 casos per milió; des del començament de l'epidèmia no s'havia verificat a les Illes Balears una taxa tan baixa (any 1986: taxa de 21,4).

El **nombre de defuncions acumulades** és de 1.338 (53 % dels casos).

Respecte a la **distribució per categories de transmissió**, un total de 1.221 casos (49 %) corresponen a UDVP, 516 casos (21 %) a HTSX i 501 casos (20 %) a HSH.

Resum dels darrers anys (2006-2010)

L'anàlisi dels anys que es poden considerar pràcticament consolidats (2006-2010) mostra (amb 265 casos detectats) un patró epidemiològic dominat pels homes (77 %) amb categoria de transmissió UDI. En els homes predomina la categoria de transmissió UDVP (33 %), i en les dones, l'HTSX (43 %). Quasi la meitat dels 265 casos tenen 40 anys o més.

Menorca (1-3 casos per any) i les Pitiüses (7-9 casos anuals) segueixen amb incidències estables i mínimes, mentre que a Mallorca es detecten aproximadament 45 casos anuals amb tendència descendent en els dos darrers anys. Es registren 10-15 casos anuals en dones amb una incidència baixa i estable, mentre que en homes se'n detecten 40-45 i pareix que la tendència és a la disminució.

Durant els anys 2006-2010, el 28 % dels **casos són d'origen estranger**. La incidència d'aquest grup es manté estable en un nombre de 12 a 17 casos anuals, mentre que la tendència apunta més clarament al descens en els casos d'origen espanyol.

Els informes complets es poden consultar a:

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M0903171407264971769&lang=CA&cont=15526>

3. Estudi anònim no relacionat de la prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa pública

El 1996 s'inicià aquest estudi nacional. En aquest projecte, el darrer any hi participaren un total de sis comunitats autònomes, incloses les Illes Balears. Té com a objectius:

- a) Estudiar la seroprevalença del VIH en mares de nounats vius i monitorar la seva evolució en el temps.
- b) Identificar diferències segons la seva distribució geogràfica.

L'anàlisi dels resultats de 2003-2010 es troba disponible al web http://www.isciii.es/ISCIII/es/contenidos/fd-servicios-cientifico-tecnicos/fd-vigilancias-alertas/fd-enfermedades/fd-sida/InformeRNVIH2003_2010.pdf.

4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa pública

Es tracta d'un sistema d'informació sobre les característiques sociodemogràfiques, epidemiològiques i clíniques de pacients atesos en els hospitals públics, basat en enquestes de pacients en un dia concret.

Els resultats del 2010 i l'anàlisi de l'evolució 2000-2010 es poden consultar al web <http://www.msc.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/InformeEncuestaHospitalaria2011.pdf>.

PREVENCIÓ

1. Detecció precoç del VIH
2. Prevenció en població general
3. Prevenció en adolescents i joves
4. Prevenció en la dona
5. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades
6. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes
7. Prevenció en persones que exerceixen la prostitució
8. Prevenció en població procedent d'altres països
9. Prevenció en l'àmbit penitenciari
10. Prevenció del personal sanitari

1. Detecció precoç del VIH

⌘ Detecció del VIH a la xarxa assistencial pública *(Servei de Salut)*

- Nombre d'analítiques duites a terme: 45.671 (24.753 HUSE, 7.541 HCM, 6.147 FHM, 1.031 HCIN i 6.199 FHSLL)¹.
- Nombre de proves ràpides realitzades: 552 (13 FHM, 318 FHSLL i 221 HCIN).

⌘ Diversificació de la prova de detecció del VIH *(Direcció General de Salut Pública i Consum, ALAS, Metges del Món, CAITS)*

Realització de la prova ràpida de detecció del VIH a les seus d'ALAS de Palma i Eivissa, als CAD (centres d'atenció a la drogodependència) de Mallorca, a la seu de Metges del Món i al CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual). La prova es basa en la tècnica d'aconsellament i és gratuïta, voluntària i confidencial. El test que s'utilitza és el "Determine HIV ½". Es presta seguiment i s'ofereix suport psicosocial en els casos seropositius.

¹ Hospital Universitari Son Espases (HUSE), Hospital Can Misses (HCM), Fundació Hospital de Manacor (FHM), Hospital Comarcal d'Inca (HCIN), Fundació Hospital Son Llàtzer (FHSLL).

- Nombre de proves realitzades: 889 (282 a ALAS Mallorca, 207 a ALAS Eivissa, 198 a Metges del Món, 104 al CAITS i 98 als CAD).
- Nombre de resultats positius: 5 (2 de confirmats).

⌘ Dia de la prova del VIH (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Consell Insular de Formentera, Taula per la Sida*)

- Dia 20 d'octubre, Dia de la Prova del VIH, activitats de difusió i conscienciació sobre la importància del diagnòstic precoç:
 - Instal·lació de taules informatives de la prova de detecció del VIH on es distribuï material preventiu i informatiu sobre la prova i el VIH.
 - Realització, durant tot el dia, de proves ràpides de detecció del VIH a la seu d'ALAS de Mallorca i a un envelat instal·lat al carrer per ALAS Eivissa al passeig de Vara de Rei d'Eivissa.
 - Entrevistes en emissores de ràdio i premsa.

2. Prevenció en població general

⌘ Activitats de sensibilització i informació (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera, ALAS, Siloé*)

- Participació comunitària en taules informatives, activitats d'oci nocturn, diades i festes: 25 taules informatives i activitats varies.
- Memorial (acte reivindicatiu) durant el qual es reté un homenatge a totes les persones que ens han deixat a causa de la sida. Es dugué a terme a Palma, Eivissa i Formentera.
- SidArt, acció de sensibilització i prevenció mitjançant l'elaboració d'un espot preventiu a partir d'obres gràfiques i fotogràfiques: 1 sessió fotogràfica de 5 hores amb 7 participants; 1 sessió per a l'elaboració d'obres gràfiques de 4 hores amb 19 participants, i l'elaboració de l'espot preventiu.

⌘ Distribució de material informatiu i de sensibilització (*Direcció General de Salut Pública i Consum*)

MATERIAL	
“30 anys d’avenços, 30 anys de reptes” del Ministeri de Sanitat, Igualtat i Política Social	Fullet: 9.500 Cartells: 500
“Estima’t. Fes-te la prova. Usa preservatiu”	Blocs: 430 unitats Imants: 4.520 unitats Motxilles: 1.750 unitats
Bolígrafs	200 unitats
Xapes	1.500 unitats

⌘ Distribució de preservatius masculins (*Direcció General de Salut Pública i Consum. En diferents entitats, ONG, institucions, població general...*)

Distribució que es duu a terme en taules informatives per sensibilitzar la població quant a l’ús del preservatiu i com a reforç en assessories, xerrades, tallers, cursos, etc.

- Nombre de preservatius distribuïts: 25.400 unitats.

⌘ Distribució de preservatius femenins (*Ministeri de Sanitat, Igualtat i Política Social, Col·legi Oficial de Farmacèutics. A les oficines de farmàcia*)

Estratègia per millorar el coneixement que la població general té sobre aquest producte i fomentar-ne l’ús entre les persones per a les quals pot suposar un avantatge o una opció més adequada que el preservatiu masculí.

- Nombre de preservatius distribuïts: 587 unitats.

⌘ Dia Mundial de la Sida (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera, Taula per la Sida, Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears*)

- Col·locació del llaç vermell en diverses institucions (Govern de les Illes Balears, ajuntaments, ONG, hospitals, etc.).
- Instal·lació de taules informatives a Cort i a plaça Major – carrer del Sindicat de Palma, al passeig de Vara de Rei d’Eivissa, i a l’Ajuntament de Sant Francesc de Formentera, amb la distribució de material d’informació, prevenció i sensibilització.

- “Lights for Rights”, iniciativa d’ONUSIDA per recordar la importància de respectar els drets de les persones que tenen el VIH a Espanya i a la resta del món. Les Illes Balears se sumaren a aquesta iniciativa apagant i il·luminant l’Ajuntament de Palma, el Consell Insular de Mallorca i la plaça de la Constitució de Formentera, amb la finalitat de fer brillar la llum sobre l’accés a la prevenció, el tractament, l’atenció, el suport i els drets de les persones amb VIH i combatre totes les formes d’estigmatització i discriminació. A Palma, va amenitzar aquest acte la Coral de Son Espases.
- Creació d’un llaç vermell humà a les escales de la plaça Major de Palma amb la participació de prop de 200 persones i la lectura del manifest per part de Taula per la Sida.
- Taula rodona “El VIH/sida avui i aquí...” al Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears.
- Realització d’entrevistes i rodes de premsa a professionals que fan feina en la prevenció de la infecció, per a diversos mitjans de comunicació de les Balears.

🏳️ Programa d’educació per a la salut per a dones en les diferents etapes de la maduresa (*Ajuntament de Palma, Càritas - Fundació Joana Barceló*).

- Nombre de tallers: 2.
- Nombre d’assistents: 30 persones amb risc d’exclusió.

🏳️ Atenció i informació individualitzada (*Direcció General de Salut Pública i Consum, ALAS*)

Atenció que es duu a terme per telèfon, correu electrònic i presencialment. Les consultes són, principalment, sobre la realització de la prova, les pràctiques de risc i de sol·licitud d’informació sobre el VIH i altres ITS.

- Nombre de consultes ateses: 274 (78 per Coordinació Autonòmica de la Sida i 196 per ALAS).
- Nombre de visites a les pàgines web: 10.617 (4.781 a Coordinació Autonòmica de la Sida i 5.836 a ALAS) amb 31.094 accessos (9.930 a Coordinació Autonòmica de la Sida i 21.164 a ALAS).

3. Prevenció en adolescents i joves

⌘ **Campanyes d'ús del preservatiu**

- **Set de supervivència sexual:** capseta metàl·lica amb tres preservatius masculins i una tassa (*Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma*)
 - Nombre de sets distribuïts: 1.407 (a la UIB i a Palma Jove).
- **Campanya de promoció de l'ús correcte del preservatiu entre el jovent:** “Empra'm” (*Consell Insular de Menorca*)
 Campanya dissenyada per dues alumnes de 2n de batxillerat de l'Escola d'Art i Oficis de Maó, en l'assignatura de disseny gràfic, per tal de promocionar l'ús correcte del preservatiu entre el jovent.
 - Nombre de cartells distribuïts: 100.
 - Nombre de preservatius distribuïts: 7.220.

⌘ **Consulta Jove en centres docents de Mallorca** (*Servei de Salut, Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat*)

Consulta que es duu a terme en els centres educatius un pic per setmana, durant l'horari escolar. Pretén, mitjançant les demandes dels adolescents escolaritzats, millorar els seus coneixements i habilitats; conèixer les seves creences, els seus valors i actituds, i donar a conèixer els recursos socio-sanitaris existents.

- Nombre de centres de salut implicats: 24.
- Nombre centres educatius implicats: 27.
- Nombre de joves atesos: 2.159.

⌘ **Pilotatge del projecte educatiu “Sexe segur i responsable”** (*Direcció General de Salut Pública i Consum*)

Pilotatge que es va dur a terme durant el curs 2011-2012 en els centres educatius de les Balears que el sol·licitaren. Pretén la prevenció dels principals riscos associats a les relacions sexuals: el VIH, les infeccions de transmissió sexual i els embarassos no desitjats. S'adreça a l'alumnat a partir de 3r d'ESO.

- Nombre de centres educatius implicats: 9.
- Nombre de participants: 519 alumnes.

🏳️ Projecte Dance4life (ALAS)

Iniciativa internacional creada per implicar i impulsar canvis positius en la gent jove de tot el món per intentar frenar la pandèmia de la sida.

- Nombre de tallers duits a terme: 38 (19 a Mallorca i 19 a Eivissa).
- Nombre d'assistents: 2.500 alumnes de 13-19 anys.

🏳️ Projectes de promoció i educació per a la salut en els centres educatius (PiEpSE)

(Conselleria de Salut i Consum, Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats)

Projectes de promoció i educació per a la salut en els centres educatius (PiEpSE) impulsats per la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut, formada per professionals de les conselleries de Salut i d'Educació, amb la participació de la comunitat educativa, els centres de salut i els agents socials comunitaris. Els set centres educatius implicats han prioritzat el programa d'educació afectiva i sexual entre els projectes de salut del centre, ja que és el més sol·licitat per l'alumnat.

🏳️ Programa educatiu entre iguals “Pas de mals rotllos” (PAS)

Programa en què l'alumnat del 2n cicle, una vegada format, actua com a agent educatiu en salut i de canvi mitjançant l'educació entre parells i iguals amb l'alumnat del 1r cicle. El 2011 aquest programa es va dur a terme a l'IES Francesc de Borja Moll de Palma.

🏳️ Creació d'un blog d'autoestima (Palma Jove de l'Ajuntament de Palma)

Espai per a la gent jove per documentar-se, opinar, expressar-se i rebre resposta als seus dubtes en relació amb l'autoestima: www.autoestima.pamajove.es.

- Nombre de visites rebudes: 1.773 en un mes i mig.

⌘ “Expressa’t 10 ” (Taula per la Sida)

Dissenys de cartells sobre l'estigma i la discriminació que sofreixen les persones amb VIH/sida, realitzats per l'Escola Superior de Disseny i el Centre de Formació Audiovisual (CEF). S'exposaren a Alaró i Sencelles.

⌘ **Activitats informatives/formatives d'educació sexual, gènere i prevenció del VIH**

(Direcció General de Salut Pública i Consum, Direcció General de Cultura i Joventut, Institut Balear de la Joventut, Consell Insular de Formentera, Ajuntament de Palma, Salut Jove - Consell Insular de Menorca, Escola de Sida, ALAS, Fundació Diagrama)

Activitats amb joves, que encara que siguin diferents són de temàtica similar, dutes a terme per diverses institucions i organismes. S'ha intentat ajuntar-les segons la població diana a la qual s'adrecen i el tipus d'activitat.

ACTIVITATS DUTES A TERME EN ELS CENTRES EDUCATIS		
Taller/xerrada	Nombre d'activitats	Nombre de participants
Tallers d'educació afectiva sexual i prevenció del VIH	241	3.678
Activitat educativa “ Prevenció d'infeccions de transmissió sexual i embarassos no desitjats ” a través de la web www.palmaeduca.cat de l'Ajuntament de Palma a centres educatius, associacions de mares i pares i població en general	14	340
Xerrades de sexualitat per a pares i mares en centres educatius de primària	6	54
Tallers d'educació afectiva i sexual “Salut jove” de Menorca: “Cos, sexualitat i plaer”	39	770

CURSOS/XERRADES/TALLERS D'EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL, PREVENCIÓ DEL VIH I DE CONDUCTES DE RISC		
Destinatari	Nombre de cursos/tallers/xerrades	Nombre de participants
Persones joves tutelades	4 tallers	61
Alumnes d'escoles taller	1 taller	8
Persones joves sense recursos extutelades de la Fundació Diagrama		30
Pares i mares de joves tutelats	1 taller	11
Associacions i centres de temps lliure	2 tallers	22
Associacions, entitats i altres col·lectius	6 xerrades	78

⌘ Estudi *La sexualitat juvenil a Menorca. Coneixements, actituds i comportaments sexuals del jovent de 14 a 18 anys a Menorca* (Departament de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Menorca)

Procés per actualitzar, durant el curs acadèmic 2010-2011, les dades de l'estudi duit a terme el 2003 pel Servei de Promoció de la Salut, per tal de disposar d'informació actualitzada respecte als coneixements, les actituds i els comportaments sexuals del jovent que orienti les intervencions educatives de promoció d'una sexualitat saludable. Les enquestes es passaren a la mateixa mostra de l'estudi anterior a les aules de 3r i 4t d'ESO i 1r i 2n de batxillerat de dotze centres educatius de l'illa. En aquest moment se n'estan analitzant els resultats.

⌘ Assessorament en salut afectiva i sexual, habilitats socials i autoestima (Direcció General de Cultura i Joventut, Institut Balear de la Joventut, Ajuntament de Palma)

Assessorament presencial, telefònic o per correu electrònic. Majoritàriament es tracta de consultes relacionades amb la salut afectiva i sexual.

- Nombre d'assessoraments: 9.738 (1.950 al PAS i 7.788 a la Sexconsulta).

4. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades

⌘ Programes de reducció de danys

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX)** (*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Consum, IMAS*)

Distribució de xeringues i altres materials d'injecció que es duu a terme des de dues unitats mòbils (Nexus i Metabús) i, en menor quantitat, des dels CAD (centres d'atenció a la drogodependència).

PROGRAMA D'INTERCANVI DE XERINGUES			
	INRED	METABÚS	TOTAL
Nombres d'usuaris	1.092 (940 homes, 152 dones)	234	1.326
Xeringues distribuïdes	36.254 unitats	23.658 unitats	59.912 unitats
Xeringues recollides	32.045 unitats	20.479 unitats	52.524 unitats
Tovallolletes d'alcohol	72.508 unitats	--	72.508 unitats
Aigua bidestil·lada	36.254 unitats	--	36.254 unitats
Compressors	295 unitats		295 unitats
Lots de paper d'alumini	402 unitats		402 unitats
Cassoleta de cremar	524 unitats		524 unitats

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (lots antisida) a les oficines de farmàcia** (*Direcció General de Salut Pública i Consum i Col·legi Oficial de Farmacèutics*).

Intercanvi, a les oficines de farmàcia adherides al Programa, de xeringues per lots antisida, que inclouen: tovalloleta d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre d'oficines del Programa: 28 (20 a Mallorca i 8 a Menorca).
- Nombre de lots antisida distribuïts: 18.500.
- Nombre de contenidors de xeringues recollits: 424.

- **Programa de dispensació de metadona** (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Creu Roja, Col·legi Oficial de Farmacèutics, Servei de Salut...*).

Dispensació de metadona en oficines de farmàcia, CAD, centres de salut, Metabús i altres (comunitats terapèutiques, centres de dia, etc.).

PROGRAMA DE DISPENSACIÓ DE METADONA		
	Nombre de centres, oficines, comunitats...	Nombre d'usuaris
CAD	13	2.351
Oficines de farmàcia	25	102
Centres de salut	10	34
Comunitats terapèutiques	2	90
Centre de Dia Arrels	1	28
Metabús	1	234

⌘ Prevenció de la transmissió sexual del VIH

- **Distribució de material preventiu** (*Direcció General de Salut Pública i Consum, IMAS, Metges del Món*)
 - Nombre de persones usuàries: 1.092 en el Programa INRED.
 - Preservatius distribuïts: 25.756 (2.098 en el Programa INRED + 23.658 al Metabús).
 - Lubricants distribuïts: 800 en el Programa INRED.
- **Tallers de sexe segur i VIH:** 73 en el Programa INRED.
- **Tallers d'educació per a la salut:** 4 de la Creu Roja.
- **Intervencions educatives sobre VIH, reducció de riscos i sexualitat:** 1.633 en el Programa INRED.

5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes

Direcció General de Salut Pública i Consum, Ajuntament de Palma, Ben Amics, ALAS

⌘ Prevenció de la infecció per VIH en locals d'ambient LGTB

- **Fidelització de l'ús de mètodes preventius**

Distribució periòdica de material preventiu i informatiu a 26 locals d'ambient LGTB, festes i esdeveniments especials.

MATERIAL DISTRIBUÏT	
Preservatius	34.780 unitats
Lubricants monodosi	36.280 unitats
Fullet i cartells de diverses campanyes de l'ús del preservatiu	6.500 unitats
Targetes amb informació sobre la prova de detecció del VIH	4.200 unitats

- Bàners de les diverses campanyes a la pàgina web de Ben Amics: “D’home a home”, “Cuidate 11”, “Estoy seguro”, “No pongas precio a tu salud”.
- Organització d’una festa de promoció de sexe més segur amb 300 participants.

Campanya de promoció de la prova de detecció del VIH

- Pàgina web de l’associació.
- Falques publicitàries i anunci en premsa:
 - Mapa LGTB: 60.000 exemplars.
 - *Youthing*: 2.700 exemplars.
- Fulls de mà (*flyers*): 1.000.

Tallers de sexe segur per a la població LGTB (en col·laboració amb FLGTB i Stop Sida)

- Nombre de tallers impartits: 1, amb 18 participants.
- Videofòrum: 1, amb 10 assistents.
- Trivial LGTB: 2, amb 21 participants.

Exposició fotogràfica al Centre Cultural de la Misericòrdia: “En positiu: més salut més solidaritat”.

Conferència: “Salut i igualtat per dret”.

Taules informatives

- Nombre de taules: 2.

⌘ Informació presencial, telefònica i digital

- Nombre de persones ateses: 242.

6. Prevenció en persones que exerceixen la prostitució

⌘ Programa “Salut i dret per a les persones que exerceixen la prostitució” (SAYDE)

(Direcció General de Salut Pública i Consum, Metges del Món)

Atenció a aquest col·lectiu i desenvolupament de diferents activitats des del centre fix, amb tres nivells d'intervenció —àrea d'acolliment i dispensació de material, àrea psicosocial (amb treballadora social) i àrea sanitària (amb infermera i ginecòlegs voluntaris)—, i des de la unitat mòbil que visita clubs i pisos on s'exerceix la prostitució a Palma i a la Part Forana.

- Nombre de persones ateses: 1.885 (1.740 dones, 95 homes i 50 transsexuals).
- Nombre de persones a les quals s'adrecen intervencions educatives o tallers de sexe més segur o VIH i reducció de danys: 867.
- Curs d'educadors d'iguals de 40 hores: 1.
- Intervencions sanitàries: 451.
- Nombre d'analítiques i serologies realitzades: 116.
- Nombre de preservatius distribuïts: 101.017.
- Nombre de lubricants distribuïts: 23.568.

⌘ Intervenció en persones que exerceixen la prostitució (PEP) *(Direcció General de Salut Pública i Consum, Consell Insular de Formentera, ALAS)*

- Nombre de preservatius distribuïts: 35.475 (11.300 per ALAS Mallorca, 23.075 per ALAS Eivissa i 1.100 a Formentera).
- Nombre de lubricants distribuïts: 2.218 (904 per ALAS Mallorca i 1.314 per ALAS Eivissa).
- Nombre d'usuàries registrades: 739 (89 per ALAS Mallorca i 650 per ALAS Eivissa).
- Nombre d'atencions realitzades: 798 (204 per ALAS Mallorca i 594 per ALAS Eivissa).

7. Prevenció en població procedent d'altres països

⌘ Sessions per a la prevenció d'ITS i embarassos no desitjats (*Servei de Salut, Direcció General d'Immigració*)

Sessions duites a terme per l'equip de mediadors interculturals dels centres de salut.

- Nombre de sessions: 16.
- Nombre de participants: 214.

⌘ Cursos de salut sexual i reproductiva “Saludaries” (*Metges del Món*)

Cursos adreçats dones immigrants, de 100 hores de durada.

- Nombre de participants: 27.
- Nombre de cursos: 3.

8. Prevenció en l'àmbit penitenciari

⌘ Projecte d'educació per a la salut (*Creu Roja*)

Projecte que es desenvolupa a través de tallers de sexualitat, VIH/sida, drogues i alimentació.

- Nombre de tallers per a joves del centre penitenciari: 8.
- Nombre d'assistents: 86 (75 homes i 11 dones).

⌘ Programa d'Intercanvi de Xeringues en el Centre Penitenciari de Palma (*Direcció General de Salut Pública i Consum*)

Intercanvi de xeringues per lots antisida, que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassola, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre de lots antisida distribuïts: 525.

⌘ Programa de dispensació de metadona (*Sanitat Penitenciària*)

- Nombre d'usuaris: 205.

⌘ Programa de formació d'agents de salut en VIH/sida (Escola de Sida, Sanitat Penitenciària)

- Nombre de sessions dutes a terme: 18.
- Nombre d'assistents: 15 (2 dones i 13 homes).

⌘ Tallers exprés en VIH/sida (Escola de Sida, Sanitat Penitenciària)

- Nombre de sessions dutes a terme: 8.
- Nombre d'assistents: 21 (6 dones i 15 homes).

9. Prevenció en personal sanitari

⌘ Protocol d'actuació davant d'accident amb material biològic (Servei de Salut)

Protocol d'actuació dels centres d'atenció primària i els hospitals de la xarxa pública davant de les exposicions accidentals als VHB, VHC i VIH. Aquests protocols inclouen mesures preventives, actuacions i profilaxis.

ACCIDENTS BIOLÒGICS								
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	AP Mallorca	TOTAL
Nombre d'accidents biològics	98	86	9	23	24	52	41	333
Nombre de professionals en tractament	3	1	0	2	1	2	0	9

⌘ Formació en prevenció de riscos laborals al personal sanitari (Servei de Salut)

Formació dels serveis de medicina del treball dels hospitals públics per al seu personal en prevenció d'accidents biològics.

FORMACIÓ EN PREVENCIÓ D'ACCIDENTS BIOLÒGICS						
	HUSE	FHSL	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre d'accions formatives	141	1	2	15	2	161
Nombre de participants	141	56	10	170	95	412

ATENCIÓ SANITÀRIA I SOCIAL

1. Atenció sanitària
2. Atenció psicosocial

1. Atenció sanitària (Servei de Salut)

⌘ Detecció del VIH i tractament en dones embarassades

Oferta sistemàtica de la prova de detecció del VIH a les embarassades i, en cas necessari, del tractament antiretroviral.

EMBARASSADES I VIH							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre de parts	1.809	2.357	1.089	903	694	1.149	8.001
Nombre d'infeccions per VIH en embarassades	10	11	1	3	0	0	25
Nombre d'embarassades en tractament	10	11	1	3	0	0	25

⌘ Atenció a persones VIH positives

Assistència sanitària i tractament garantits per a totes les persones VIH positives i diagnosticades de sida.

INFECCIONS PER VIH							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre de persones ateses infectades pel VIH	1.684	1.104	140	128	162	476	3.694
Nombre de pacients en tractament	1.442	778	125	120	131	419	3.015
Mitjana de visites per pacient i any	3	2,27	4	4	3,30	3,5	----
Percentatge de visites incomplertes	10 %	---	10 %	6 %	3 %	---	----
Percentatge d'adherència	--	87 %	79 %	94 %	65 %	---	----

La despesa en tractaments antiretrovirals fou de 22.557.909 €.

2. Atenció psicosocial

⌘ Atenció psicosocial a persones VIH positives i familiars (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Direcció General d'Atenció a la Dependència, ALAS*)

- Nombre de persones ateses: 80 (31 per la treballadora social, 49 per la psicològica).
- Nombre de persones ateses en el projecte PARES (intervenció entre iguals en el context hospitalari): 21.
- Grups de suport terapèutic: 2 amb 14 participants.

⌘ Acol·liment, atenció i acompanyament de persones amb VIH/sida sense recursos.

Cases d'Acol·liment: Residència Siloé i Habitatge Tutelat Siloé (*IMAS, Estalvi Ètic Colònia i Siloé*)

- Nombre de persones ateses: 22 (81 % d'homes i 19 % de dones).
- Franja d'edat de la població atesa: 68,18 % entre 40 i 50 anys, 18,18 % entre 51 i 60 anys, 9,09 % entre 29 i 39 anys i 4,55 % de més de 61 anys.
- Temps d'estada en els centres: 13,63 % entre 0 i 3 mesos, 45,45 % entre 4 i 9 mesos, i 40,92 % tot l'any.
- Nombre d'acompanyaments mèdics: 682 (28 % de diferents especialistes, 24 % d'infermeria, 21 % del metge de família, 16 % de metges internistes, 8 % de visites d'urgències i 3 % d'hospitalitzacions).
- Nombre de tràmits o gestions a favor de les persones residents: 69 (57 % d'administratius [dependència, pensions, ajuts, etc.], 26 % per formació/reinserció i 17 % de judicials).

⌘ Projecte “Mou-te!”: activitats per a la recuperació d'habilitats, aptituds i capacitats, i activitats d'oci per a la millora de la qualitat de vida de persones amb VIH/sida residents en els centres Siloé (*Siloé i Obra Social “Sa Nostra”*)

- Nombre total de participants: 25 (22 residents i 3 professionals dels centres).
- Activitats:
 - Taller d'harmonització psicofísica: 66 sessions d'una hora per sessió (67 % al centre de Santa Eugènia i 33 % al centre de Palma).

- Taller de reestructuració cognitiva: 46 sessions amb un total 88 hores (68 % al centre de Santa Eugènia i 32 % al centre de Palma).
- Taller de ludoteràpia: 40 sessions d'una hora i mitja per sessió i amb una periodicitat quinzenal.
- Sortida lúdica extraordinària amb els residents d'ambdós centres.

⌘ Projecte “Convihve”: sortides terapèutiques per a la millora de la qualitat de vida de persones amb VIH/sida residents als centres Siloé (Siloé)

- Nombre total de participants: 30 persones, 60 % d'homes i el 40 % de dones (73 % de residents i 27 % de professionals/voluntaris dels centres).
- Activitats:
 - Sortides terapèutiques: 11 sessions d'una durada de tres hores i mitja per sessió.
 - 2 sortides amb residents de la Residència.
 - 2 sortides amb residents de l'Habitatge Tutelat.
 - 6 sortides conjuntes amb els residents d'ambdós centres.
 - 1 trobada d'avaluació i projecció de resultats.

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

Des de la Coordinació Autònoma de la Sida de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social s'han duit a terme les actuacions de coordinació següents:

- ✂ **Conveni de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears i l'Il·lustre Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears **per a la dispensació de metadona a les oficines de farmàcia.**
- ✂ **Acord de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, la Cooperativa d'Apotecaris i COFARME (Cooperativa Farmacèutica Menorquina), **per a la realització del Programa d'Intercanvi de Xeringues** (lots antisida: tovallolletes d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor de xeringa usada, preservatiu i fullet informatiu).
- ✂ **Conveni instrumental amb Metges del Món per al SAYDE.**
- ✂ **Participació en la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els centres educatius.**
- ✂ **Reunions de coordinadors en la Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida.**
- ✂ **Reunions amb Taula per la Sida** per coordinar les diferents actuacions que es duen a terme el Dia de la Prova del VIH i el Dia Mundial de la Sida.

Des d'altres institucions es té informació de les entitats i els organismes següents:

- ✂ **Grup de Treball sobre Prostitució** (*Ajuntament de Palma*). Comissió formada per diferents àrees de l'Ajuntament de Palma i entitats que treballen en l'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma, en la qual s'adopten una visió i reptes comuns per tal de posar en marxa diferents projectes i activitats dins aquest marc.
- ✂ **Conveni de col·laboració** entre Metges del Món i l'Hospital Son Espases en la part assistencial (analítiques, infeccions, etc.).

GLOSSARI DE SIGLES I TERMES

- **ALAS:** Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears
- **AP:** Atenció Primària
- **Ben Amics:** Associació de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals de les Illes Balears
- **CAD:** Centre d'Atenció a les Drogodependències
- **CAITS:** Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual
- **CEF:** Centre de Formació Audiovisual
- **DT:** diagnòstic tardà
- **ESO:** educació secundària obligatòria
- **HCIN:** Hospital Comarca d'Inca
- **HCM:** Hospital Can Misses
- **HGMO:** Hospital General Mateu Orfila
- **HSH:** home que manté relacions sexuals amb homes
- **HTSX:** heterosexual
- **HUSE:** Hospital Universitari Son Espases
- **IES:** Institut d'Educació Secundària
- **IMAS:** Institut Mallorquí d'Afers Socials
- **INRED:** "Reducció de danys i prevenció de transmissió sexual del VIH"
- **IR:** infecció recent
- **LGTB:** lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals
- **FELGTB:** Federació d'Entitats de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals
- **FHM:** Fundació Hospital de Manacor
- **FHSL:** Fundació Hospital Son Llàtzer
- **MDM:** Metges del Món
- **PADIB:** Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears
- **PAS:** Punt d'Assessorament en Salut de Direcció General de Joventut
- **PEP:** persona que exerceix la prostitució.
- **PiEpSE:** projectes de promoció i educació per a la salut en els centres educatius

- **PIX:** Programa d'Intercanvi de Xeringues
- **PNSS:** Pla Nacional sobre la Sida
- **PQPI:** programes de qualificació professional inicial
- **SADIF:** Servei d'Acollida per a Dones i Famílies
- **SAYDE:** “Salut i drets per a les persones que exerceixen la prostitució”
- **Taula per la Sida:** plataforma d'entitats socials que aborda, conjuntament, la prevenció de noves transmissions del VIH, les reinfeccions i l'estigma de les persones seropositives i fomenta polítiques sociosanitàries. Està constituïda per: ALAS, Ben Amics, Consell de la Joventut de les Illes Balears, Creu Roja Joventut, Escola de Sida, Metges del Món i Siloé.
- **UDVP:** usuari de drogues per via parental
- **UE:** Unió Europea
- **VIH:** virus de la immunodeficiència humana